

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Yleistä

Toimintansa 1.4.1964 aloittaneen viraston tehtäväkentässä ovat kertomusvuonna olleet esillä mm. yleiskaavaehdotuksen 1970 ajoituksen loppuun saattaminen sekä vuoden 1972 yleiskaavan laadinta, jonka esiselvitykset ja maankäytön inventointivaiheen sisältävä raportti valmistuivat kesäkuussa. Lokakuun alkuun mennessä laadittiin yleiskaavan 1972 toiminnalliset tavoitteet sekä maankäytön periaatevaihtoehdot.

Haaga-Vantaa -alueen suunnittelua jatkettiin sekä ns. IES-työn loppuraportit esiteltiin lautakunnalle tammikuussa. Kanta-kaupungin osayleiskaavatyön suorittamista varten lisättiin kertomusvuoden aikana resursseja huomattavasti. Työ organisoitiin projektiksi, ja sen tavoitteita ja aikataulua tarkistettiin. Osayleiskaavatyön koordinoimiseksi perustettiin Kantakaupunkitoimikunta.

Vuonna 1969 aloitetun Pasila-projektin sekä Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola-alueen osayleiskaavat valmistuivat kertomusvuonna.

Viraston *organisaatiota* ja *informaatiojärjestelmiä* kehitettiin edelleen. V. 1970 aloitettu viraston pitkän tähtäyksen toimintasuunnitelman tarkistus vv. 1972–1981 saatiin niin ikään päätökseen.

Henkilökunnan *koulutus* sekä *tiedotustoiminta* tehostuivat entisestään. Viraston henkilökunnalle järjestettiin jälleen useita tiedotustilaisuuksia. Ulospäin suuntautuvasta tiedotustoiminnasta mainittakoon asukkaille

järjestettyjen tiedotustilaisuuksien lukumäärän kasvu. Näissä tilaisuuksissa asukkaille esiteltiin virastossa meneillään olevia projekteja. Kaupunginosayhdistysten kaupunkisuunnittelua koskeneisiin tilaisuuksiin osallistui tarvittaessa viraston edustajia.

Viraston *diaariin merkittiin* kertomusvuonna, sitä edeltäneenä vuonna sekä viisi vuotta aikaisemmin asioita osastoittain seuraavasti:

	lukumäärä		
	v. 1966	v. 1970	v. 1971
virastopäällikön asioita	460	906	1 015
kansliaosaston »	65	135	246
asemakaavaosaston »	607	687	766
yleiskaavaosaston »	31	97	83
liikennesuunnittelu-			
osaston »	455	547	620
kaikkiaan	1 618	2 372	2 730

Kertomusvuonna virasto lähetti 734 kirjettä.

Virastopäällikön päätösluetteloon tuli 906 pykälää ja virastokokouksia pidettiin 54. Eri osastojen toimesta julkaistiin yhteensä 170 tutkimusta ja raporttia.

Arkistomateriaalia oli virastossa kertomusvuoden päättyessä n. 500 hyllymetriä. Tähän sisältyi osa kartoista ja piirroksista, joita oli kaikkiaan n. 12 000 kpl. Pienois-malleja virastossa oli vuoden lopussa n. 150 kpl.

Virastopäällikön kaupunkisuunnittelulautakunnalle esittelemistä asioista mainittakoon esitykset ryhtymisestä toimenpiteisiin eräi-

den Pohjois-Haagan ja Kannelmäen alueiden osayleiskaavaehdotusten samoin kuin Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola-alueen yleiskaavaehdotuksen hyväksymiseksi ns. ensimmäisen asteen yleiskaavoina sekä metron jatkamiseksi itäisestä aluekeskuksesta Vesalaan.

Ehdotukset lautakunnan lausunnoiksi koskivat mm. liikenneministeriön kirjettä, jossa käsiteltiin julkisen liikenteen toimintaedellytysten kehittämistä Helsingin seudulla, energiahuoltotoimikunnan mietintöä, itäisen aluekeskuksen sijoitusvaihtoehtoja sekä lukuisia valtuustoaloitteita.

Virastopäällikön tekemistä päätöksistä mainittakoon 20 työryhmän perustamista koskeneet päätökset.

Henkilökunta. Virastopäällikkönä toimi kertomusvuonna edelleen arkkitehti Lars Hedman. Viraston hallintopäällikön tp. virkaan nimitettiin varat. Pentti Sunila 1.2. lukien.

Viraston palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 268 henkilöä vakinaisluontoisissa tehtävissä. Henkilökunnan lukumäärä oli näin ollen lisääntynyt 55 hengellä edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhteenveto viraston tuloista ja menoista v. 1971

Tulot		mk
Asemakaavan muutokarttojen laatimispalkkiot	23 090	
Valokopiokarttojen myynti ...	1 435	
Maksut pysäköintipaikkojen käytöstä	1 928 152	
Muut tulot	22 061	
Yhteensä		1 974 738

Menot		mk
Palkkiot, palkkamenot sekä sosiaalimaksut	6 663 195	
Geoteknilliset suunnittelu- ja tutkimustyöt	509 730	
Haaga-Vantaa -alueen suunnittelu	374 824	
Itäisten esikaupunkialueiden suunnittelu	204 689	
Pasilan jatkosuunnittelu	140 838	
MaTaPuPu-alueen osayleiskaava	26 409	
Kantakaupungin osayleiskaava	64 237	
Hernesaaren rannan kaavallisten perusteiden selvittäminen ...	98 918	
Kantakaupungin julkinen pinta-liikenne sekä keskustan kehäväylän liikennejärjestely	325 000	
Muut projektit	2 322 868	
Pysäköintimittarien hankinta, asennus, huolto, rahastus ym.	724 939	
Liikennevalojen asentaminen ...	1 009 467	
Muut menot	1 762 010	
Yhteensä		14 227 124

Kansliaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna nimitettiin osaston tp. osastopäällikön virkaan 1.2. lukien sihteeriksi, lainopin kand. Matti Sauria ja tp. sihteerin virkaan projektilakimies, oik.tiet.kand. Heikki Aho. Sihteeristöjaokseen sekä tiedotusjaokseen nimitettiin niin ikään päälliköt.

Kertomusvuoden lopussa osaston palveluksessa oli 24 henkilöä eli osastopäällikkö, sihteeriksi, kaksi jaospäällikköä, kaksi osastosihteeriksi, toimistonhoitajaksi, virastopäällikön sihteeriksi, kirjanpitäjäksi, kaksi kanslistia, kirjainjohtajaksi, apulaiskirjainjohtajaksi, arkistojärjestäjäksi, kolme toimistoapulaista, autonkuljettajaksi-vah-

timestari, vahtimestari, arkistoharjoittelija ja neljä lähettiä.

Huoneisto. Osasto toimi kertomusvuoden aikana talon Katariinankatu 1-3 III kerroksessa.

Toiminta. Sihteeri toimi lautakunnan, sen liikennejaoston ja lautakunnan asettamien tilapäisten jaostojen sihteerinä sekä viraston projektilakimiehenä mm. Pasilan ja Haaga-Vantaan alueiden osayleiskaavaprojektien yhteydessä. Lisäksi sihteeri vastasi ulkopuolisia suunnittelijoita käytettäessä sovellettavasta sopimusmenettelystä sekä osallistui viraston työryhmätoimintaan mm. pysäköintiryhmässä sekä kunnalliseen pysäköinninvalvontaan siirtymistä valmistelleessa työryhmässä.

Yleiselle toimistolle kuuluivat yleensä toimistonhoitoon liittyvät tehtävät, kuten erilaisten tilastojen ja luetteloiden sekä lautakunnalle esiteltävien ilmoitusasioiden laadinta, kaupunkisuunnittelulautakunnalle ja -virastolle osoitettujen anomusten ja esitysten sekä tehtyjen päätösten kirjaaminen ja arkistointi, yleisönpalvelu sekä lautakunnan ja viraston konekirjoitustöiden suorittaminen.

Lisäksi yleinen toimisto hoiti kirjanpito- ja henkilökunta-asioita. Se raportoi mm. neljännesvuosittain lautakunnalle tilien aseman, hoiti alitilitäjänä rahatoimistolle luottamusmiesten kokouspalkkiot, teki toteutusraportin kuukausittain ja rahantarvelaskelmat joka toinen kuukausi sekä ilmoitti tiliasemat kuukausittain osastoille. Tehtäviin kuului myös henkilökortiston kunnossapito, henkilökunnan ikälisä-, eläke- sekä vuosi- ja sairausloma-asioiden yms. hoitaminen.

Sihteeristö- ja tiedotustoimisto suoritti viraston eräitä hallinnollisia ja koulutus- ja tiedotustoimintaan liittyviä tehtäviä.

Sihteeristöjaos valmisteli lautakunnan esityslistoissa olleita esityksiä ja lausuntoja, hoiti viraston kotimaisen sekä ulkomaille

suuntautuvan kirjeenvaihdon valmistelun ja suoritti käännöstehtäviä. Jaos valmisteli kertomusvuonna asemakaavaosaston esitysten pohjalta kaikkiaan 210 kaupunkisuunnitteluviraston lausuntoa poikkeuslupa-anomuksista. Lisäksi tehtäviin kuului lautakunnan ja viraston vuosikertomusten toimitustyö sekä osallistuminen talousarvion laadintaan.

Viraston henkilökunnan koulutuksen suunnittelu yhteistyössä eri osastojen kanssa kuului myös jaoksen tehtäviin. Mainittakoon virastossa asetetun työryhmän valmisteleva ja henkilöasiainkeskuksen toteuttama asemakaavapiirtäjien kurssi, jolla oli luennoitsijoina mm. viraston henkilökuntaa. Ryhmätyönä järjestettiin myös henkilökunnan tutustumisretket Haaga-Vantaan suunnittelualueelle sekä suunniteltiin reitti Helsingin päivän yleisölle tarkoitettuja, itäisille esikaupunkialueille suuntautuneita kiertoajeluja varten.

Ulkomaisten vieraiden vastaanotossa ja ohjelman käytännön järjestelyissä jaos avusti yhdessä eri osastojen kanssa virastopäällikköä. Vuoden lopussa käynnistettiin ryhmätyönä ulkomaisille vieraille tarkoitetun tiedotusaineiston valmistelu.

Tiedotusjaoksen toimesta tehostettiin viraston sisäistä tiedotustoimintaa kertomusvuoden aikana. Jaos toimitti viraston henkilökunnalle tarkoitettua sisäistä tiedotuslehteä sekä päivittäistä lehtikatsausta, huolehti kirjallisuuspalvelusta uutuusluetteloiden ja kirjahankintojen osalta sekä järjesti henkilökunnalle tiedotustilaisuuksia, joissa osastojen edustajat selostivat ajankohtaisia suunnitelmia sekä esitettiin kaupunkisuunnittelua käsitteleviä elokuvia.

Myös virastosta ulospäin suuntautuvaa tiedotustoimintaa tehostettiin. Tätä varten oli toiminnassa kaksi työryhmää, joista toinen valmisteli asioita lautakunnan asettamalle julkistamisjaostolle, toinen työskenteli viraston ulospäin suuntautuvan informaatio-toiminnan kehittämiseksi. Lehdistöinformaa-

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

tiota kehitettiin mm. järjestämällä tiedotustilaisuus, jossa lehdistön edustajat saivat tietoja viraston tiedotustoiminnasta sekä puolestaan esittivät toivomuksia tiedottamisesta. Tiedotustoiminnan eräänä uutena toimintamuotona oli yhteistyö eräiden asukas-toimikuntien kanssa.

Lisäksi tiedotusjaos avusti virastopäälliköä ja osastoja näyttelytoiminnassa ja luottamusmiehille järjestettävissä tiedotustilaisuuksissa, hoiti tiedottamiseen kuuluvaa asiakaspalvelua ja kirjeenvaihtoa, toimitti korkeakouluille ja kirjastoille kaupunkisuunnitteluvirastossa julkaistuja tutkimuksia ja raportteja sekä opasti osaltaan opiskelijoita ja ulkopuolisia tutkijoita kaupunkisuunnittelua koskevilla asioilla.

Tiedotusjaos oli yhteydessä eri kaupunkien ja kauppaloitten vastaaviin tiedottajiin ja vaihtoi näkemyksiä näiden kanssa alaan liittyvistä kysymyksistä.

Kansliaosaston tehtäviin kuuluvan tiedotus- ym. toiminnan laajuutta kertomusvuonna kuvaavat mm. seuraavat luvut:

sisäinen tiedotustoiminta	
lehtikatsauksia	145
viraston sisäisiä tiedotuslehtiä	42
virastoon hankittuja uusia teoksia	18
tiedotustilaisuuksia henkilökunnalle	5
virastoon tilattuja aikakauslehtiä	36
ulospäin suuntautunut tiedotustoiminta	
tiedotustilaisuuksia yleisölle	31
tiedotustilaisuuksia luottamusmiehille ja lehdistölle ...	27
asukastoimikuntien kokouksia (virasto edustettuna) ...	22
näyttelyitä	5
opastettuja ulkomaisia vieraita (opastuskertoja)	1 041 (70)

ulkopuolisiin kursseihin ja virkamatkoihin osallistuneita lautakunnan ja viraston edustajia (tilaisuuksia)	131 (58)
kaupungin järjestämiin kursseihin osallistui (tilaisuuksia)	82 (48)

muita tehtäviä

henkilökunnalle järjestetty maastokäyntejä	5
lähetettyjä pöytäkirjanotteita	1 743
kirjaamossa valvottuja määräraajoja	200
ilmoitusasioita lautakunnalle	602

Projekti- ja toiminnansuunnittelutoimisto

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa Pasilan sekä Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola -alueen projekteissa työskennelleet 17 henkilöä siirtyivät linjaorganisaatioon ko. alueiden osayleiskaavojen valmistumisen jälkeen. Vuoden aikana käynnistettiin uusi virastopäällikön välittömässä alaisuudessa toimiva projekti, Kantakaupungin osayleiskaavatyö. Siinä työskenteli kertomusvuoden lopussa yhteensä 25 henkilöä. Tämän lisäksi projektitoimistossa oli kertomusvuoden lopussa 3 henkilöä.

Toiminnansuunnittelutoimistossa oli kertomusvuoden lopussa yhteensä 7 henkilöä. Vuoden aikana palkattiin toimistoon suunnittelija-ohjelmoija ja toimistoapulainen.

Huoneisto. Projektitoiminta keskitettiin talon Kasarmikatu 25 C III, IV ja V kerrokseen. Toiminnansuunnittelutoimisto oli samoissa tiloissa III ja IV kerroksessa.

Toiminta. V. 1969 aloitettu Pasila-projekti valmistui kertomusvuoden aikana osayleiskaavatasoisena, ja kaavoitusta jatkettiin välittömästi asemakaavatasolla. Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola -projektin osalta

valmistui osayleiskaavaehdotus ja suunnittelehtävä siirtyi kaavarunkotasolle.

Toiminnansuunnittelutoimistossa keskityttiin toiminnan, henkilöstöhallinnon, organisaation ja informaatiojärjestelmien sekä ATK:n käyttömahdollisuuksien kehittämiseen siten, että virasto pystyisi joustavasti ja tehokkaasti suorittamaan päätehtävänsä suunnittelun. Toimistossa laadittiin kertomusvuoden aikana viraston v:n 1972 toimintasuunnitelma sekä viettiin päätökseen v. 1970 aloitettu viraston pitkän tähtäyksen toimintasuunnitelman (vuosille 1972–1981) tarkistus, mikä liittyy pitkän tähtäyksen taloussuunnitteluun.

Toiminnansuunnittelutoimiston aloituksesta tehtiin yhdessä kansliaosaston sihteeristöjaoksen kanssa viraston uusille työntekijöille tarkoitetun opasteen »Tervetuloa kaupunkisuunnitteluvirastoon» käsikirjoitus. Viraston

henkilöstöhallinnon kehittämisessä toimiston keskeiseksi tehtäväksi muodostui henkilöstöhankintajärjestelmän laatiminen.

Organisaation osalta lautakunta hyväksyi maaliskuussa toiminnansuunnittelutoimistossa laaditun ehdotuksen viraston organisaatioksi, missä vastuu- ja tehtäväalueet on täsmennetty. Organisaation kehittämistä jatkettiin ns. KASVO-työn muodossa.

Toimintasuunnitelman seurannan sekä varsinaisen suunnittelun nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi hankittiin virastoon ATK-etäispääte, mikä otettiin käyttöön 1.9. Toimistoon sijoitetun etäispäätteen käytön painopiste oli kertomusvuoden aikana toiminnan seurannassa, mutta sitä käytettiin myös varsinaisen suunnittelun apuvälineenä. Lisäksi viraston huonetilan suunnittelu oli pääasiassa toiminnansuunnittelutoimiston tehtävänä.

Asemakaavaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuonna osastolle palkattiin työsopimussuhteeseen viisi arkkitehtia, yksi insinööri, neljä piirtäjää ja yksi toimistoapulainen. Vuoden lopussa osaston palveluksessa oli 34 arkkitehtia, 3 diplomi-insinööriä, 2 muun loppututkinnon suorittanutta, 3 insinööriä, 3 tekniikkaa, 22 piirtäjää, toimistonhoitaja, sihteerin, 5 toimistoapulaista sekä tutkija. Lisäksi osaston palveluksessa oli 19 opiskelijaa, joista suurin osa oli tekniikan ylioppilaita. Täten henkilökunnan lukumäärä oli kaikkiaan 94.

Huoneisto. Osasto toimi kertomusvuoden aikana tiloissa Katariinankatu 1–3, paitsi maisematoimisto ja yleisen toimiston sata-majaos, jotka toimivat tiloissa Kasarmi-katu 25.

Toiminta. Osaston tehtäviin kuuluivat kaupungin asemakaavan laatiminen, täydentäminen ja muuttaminen, tonttien korkeus-asemien määrittäminen, viemäröintimahdollisuuksien selvittäminen sekä kaupunkisuun-

nittelulautakunnan ja virastopäällikön määräämien tehtävien suorittaminen.

Osastoon kohdistuva vaatimus asemakaavojen kiirehtimisestä voimistui entisestään. Kertomusvuonna valmistui 16 asemakaavaehdotusta, jotka käsittivät 350 ha. Toiminnan tulokset näkyivät myös asemakaavan muutosehdotuksissa ja useissa annetuissa lausunnoissa. Asemakaavan muutosehdotuksia, jotka saattoivat olla vain tontti- ja kortteli-kohtaisia, mutta myös varsin laajojakin, valmistui 92.

Asemakaavaehdotusten ja asemakaavan muutosten laatiminen hoidettiin osittain yhteistoiminnassa ulkopuolisten suunnittelijoiden kanssa asemakaavaosaston valvon- nassa tehtynä työnä. Kertomusvuonna rakennustarkastusvirastolle annettiin 267 lausuntoa rakennuslupa-asioista sekä 531 tonttikorkeusilmoitusta. Osaston asioina kaupunkisuunnittelulautakunnalle esitettiin 398 asiaa.

Asemakaavaosaston hallinnollinen organisaatio muuttui kertomusvuoden aikana siten, että kaupungin alueelliseen jakoon perustuvat suunnittelutoimistot jaettiin kahteen tai useampaan jaokseen. Uudeksi yksiköksi muodostettiin yleinen toimisto, joka jakautuu kunnallisteknilliseen jaokseen ja satamajaokseen.

Keskustatoimiston alueella suunnittelun pääpaino oli kahdella pääsektorilla; toisaalta olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen liittyvät Kluuvin, Kruununhaan, Kaartinkaupungin ja Kampin kaupunginosien ja toisaalta uusien projektialueiden suunnittelu Kampin ja Töölönlahden ympäristön alueilla.

Jatkuvista tehtävistä muodostivat pääosan asemakaavanmuutos- ja korttelisuunnittelu-tehtävät sekä lausuntojen valmistelu keskustaa koskevista uudisrakennushankkeista. Lisäksi päätös metron keskustalinjasta sekä metron keskusta-asemien suunnittelun käynnistyminen metrotoimistossa aiheuttivat yhteistyön lisätarvetta metrotoimiston ja keskustatoimiston välillä. Keskustatoimisto valmisteli mm. metroasemiin liittyvää korttelisuunnittelua.

Keskustatoimiston projektialueen suunnittelun pääpaino oli ns. uuden Kampin kaavarunkosuunnittelussa. Töölönlahden alueen kaavarunkotyön ohjelman kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 30.9. Kaavarunkotyö käynnistyi kertomusvuoden aikana vain osittain.

Kantakaupunkitoimiston keskeisimpiä tehtäviä ovat olleet mm.:

ajankohtaisen rakentamisen aiheuttamat asemakaavanmuutokset sekä näihin liittyvien korttelisuunnitelmien laatiminen,

Hernesaaren kaavallisten edellytysten selvitys (ns. Merihernetyö),

Merihakan alueen asemakaavan lopullinen valmistaminen ja ympäristöalueiden selvityksen jatkaminen,

Hämeentien ja Helsinginkadun risteys-

alueen uudelleen kaavoitus korttelin n:o 358 ja sen ympäristön osalta,

Hakaniemen ja Sörnäisten metroasemien selvitystyö ja asemakaavojen valmistelu sekä Ilmalan radio- ja tv-alueen asemakaavoitus.

Kantakaupunkitoimistolle antoivat runsaasti työtä myös Katajanokan ideakilpailun valmistaminen, Kantakaupungin ajan tasalla pidettävän 1:500 pienoismallin valmistaminen sekä kaavarunkotöiden valmisteluun liittyvä rakennuskannan inventointi ja tietojen tarkistustyö yhdessä kuntasuunnittelurekisterin kanssa. Kertomusvuoden aikana myös Pasilan kaavoitus siirtyi osaston kantakaupunkitoimistolle, samalla kun toteuttamisen valvonta jatkui Pasilan projektiorganisaation puitteissa.

Läntisen esikaupunkitoimiston suunnittelun pääpaino oli seuraavissa tehtävissä:

Oulunkylän asemaseudun maankäytön tehostaminen,

Reimarlan osa-alueen Pitäjänmäen asemaseudun maankäytön tehostaminen,

Pohjoisten kaupunginosien ja Etelä-Kaarelan kaavarunkotyöt,

Haaga-Vantaa -alueen asemakaavoitus, useiden asemakaavan muutosten tekeminen. Suuri osa alueen asemakaavoista on tehty 10–15 vuotta sitten, eivätkä ne enää kaikilta osin vastaa nykyajan vaatimuksia.

Oulunkyläläisille järjestettiin asemaseudun suunnittelua koskeva informaatio- ja keskustelutilaisuus sekä suoritettiin mielipidetutkimus alueen maankäytön tehostamisesta. Kaupunkisuunnittelulautakunnan 30.9. hyväksymässä periaateluonnoksessa esitetään alueen asukaslukua lisättäväksi 3 500–4 000 henkilöllä.

Pitäjänmäen asemaseudun n. 145 ha käsittävä alue on mitoitettu 7 000–8 000 asukkaalle. Maankäyttöä tehostamalla pyrittiin lähinnä parantamaan palvelutasoa. Lisäksi

suoritettiin tutkimus Pitäjänmäen teollisuusalueen liikenne- ja paikoitusongelmien selvittämiseksi.

Itäinen esikaupunkitoimisto.

Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola -alueen yleiskaavan valmistumisen jälkeen koko ns. MaTaPuPu-projekti siirtyi osaston itäiseen esikaupunkitoimistoon, jonka toimesta järjestettiin mm. yleiskaavanäyttely Malmilla sekä laadittiin vastineet saapuneisiin lausuntoihin ja muistutuksiin.

Kertomusvuoden aikana pantiin alulle tai saatiin valmiiksi seuraavat työt:

käynnistettiin Puistolan asemaseudun (n. 250 ha), Malmin aluekeskuksen ja Pukinmäen (n. 250 ha) kaavarunkotasoinen suunnitelu,

käynnistettiin rinnan kaavarunkotyön kanssa Pukinmäen aloituskorttelialueen asemakaavan muutosten laatiminen,

käynnistettiin Vuosaaren ja Laajasalon kaavarunkotyö, johon osallistui asukkaiden edustajien muodostama asukastoimikunta, tekeillä oli myös Yliskylän pohjoisosan asemakaava,

laadittiin Kulosaaren kolme asemakaavaa,

laadittiin Länsi-Vesalan sekä Vuosaaren Rastilan omakotialueen ja Broändan asemakaavat,

saatiin valmiiksi Ala-Tikkurilan asemakaava sekä Pihlajamäen osa-alueiden neljä asemakaavaehdotusta.

Pukinmäen asukkaille järjestettiin vuoden lopulla asukaskysely.

Yleisen toimiston kunnallisteknisen jaoksen tehtäviin kuului avustaminen

kunnallistekniikan suunnittelussa kaavarunkoja ja asemakaavoja laadittaessa. Satamajaoksen toiminta käsitti kaikkien suunnittelutasojen avustamista kaupallisten ja venesatama-alueiden suunnittelussa. Kertomusvuonna valmistuivat mm. Hanasaaren ja Jätkäsaaren asemakaavan muutokset. Satamajaos osallistui myös ns. Satama -71 -tutkimukseen, jossa vuoden loppuun mennessä inventoitiin satamasuunnittelutilanne.

Maisematoimiston toimesta jatkettiin v. 1970 käynnistynyttä maisemainto- ja analysointityötä. Tämä tapahtui ulkopuolisen suunnittelijan ja maisematoimiston yhteistyönä.

Toimisto osallistui myös kaavarunkotöihin tekemällä selvityksiä maisemasta ja sen kehitysohjelmista sekä asemakaavoitukseen liittyvien virkistys- ja vihersuunnitelmien samoin kuin liikennejärjestelyihin liittyvien istutussuunnitelmien laatimiseen. Toimiston toimesta ohjelmoitiin ja johdettiin myös Vantaanjoen ja Keravanjoen laakson sekä Tuomarinkylän kartanon maisemasuunnittelua. Edelleen toimisto osallistui ajankoh- taisten projektien (MaTaPuPu, itäiset rantavyöhykkeet, keskuspuisto) viher- ja virkistysaluekysymysten selvittelyyn.

Asemakaavaosaston suunnittelijakunta osallistui myös kaupungin v. 1972-1976 asuntotuotanto-ohjelman laatimiseen. Osaston toimesta inventoitiin rakentamattomat tontit, mukaan luettuna kaavassa kerrostalotontiksi merkityt tontit, joilla nyt on pientaloja. Tontit jaettiin talotyyppin mukaan kolmeen ryhmään, joille merkittiin tonttimaan pinta-ala sekä sallittu kerrosala ja kaavoitustilanne.

Yleiskaavaosasto

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli osaston palveluksessa 21 arkkitehtia,

3 insinööriä, 17 tutkijaa, 15 opiskelijaa, 4 tutkimusapulaista, 3 laskuapulaista, 7 piir-

täjää, toimistonhoitaja, 2 toimistoapulaista, tilastoapulainen sekä toimistoharjoittelija eli yhteensä 75 henkilöä.

Huoneisto. Osasto toimi Kasarmikatu 25:n tiloissa.

Yleinen toimisto. Päätehtävänä kertomusvuoden aikana oli yleiskaavan 1972 laadinta. Ko. työhön osallistui myös tutkimustoimiston sekä liikennesuunnitteluosaston edustajia. Esiselvitykset sekä maankäytön inventointivaiheen sisältävä raportti valmistuivat kesäkuussa. Lokakuun alkuun mennessä oli laadittu toiminnalliset tavoitteet sekä maankäytön periaatevaihtoehdot. Lautakunta teki päätöksen jatkotyössä 4.12.

Yleisen toimiston tehtäviin kuuluivat edellämäinitun lisäksi myös seuraavat tehtävät:

yleiskaavan 1970 ajoitus, itäisten virkistysalueiden suunnittelutyön ohjelmointi sekä osallistuminen yhdessä Helsingin seutukaavaliiton kanssa laadittuihin luonnonsuojelu-, rannikko- sekä virkistysalueiden toteuttamisedellytystutkimuksiin,

osallistuminen ympäristönsuojelun ja saaneeraustutkimuksen yhteydessä muiden osastojen kanssa ajankohtaisiin kaavarunkotöihin,

osallistuminen teknisen huollon ja kaavatalouden osalta Pasilan, Malmi-Tapanila-Pukinmäki-Puistola -alueen ja Kantakaupungin osayleiskaavojen sekä Haaga-Vantaan, Pukinmäen, Vuosaaren, Puistolan, Laajasalon, Malmin aluekeskuksen ja Kampin kaavarunkojen suunnitteluun,

useiden erillisten selvitysten tekeminen, kuten ilma- ja melututkimuksen ohjelmointi, ns. Meriherne-selvitys sekä kaatopaikkaselvitys.

Esikaupunkitoimisto. Toimisto osallistui Haaga-Vantaa -alueen jatkosuunnittelun toisen vaiheen ohjelmointiin, joka Pohjois-Haagan ja Kannelmäen osalta päättyi kertomusvuoden lopulla. Työhön sisältyi mm. kaavarungon, osayleiskaavojen sekä tähän liittyvien erityisselvityksien laatiminen. Jatkosuunnittelun kolmannen vaiheen

mukaisesti asemakaavoitus ja korttelisuunnittelu aloitettiin em. alueilla. Vuoden lopussa valmistuivat aloituskortteleiden asemakaavat. Työtä suoritettiin pääasiallisesti ulkopuolisia suunnittelijoita käyttäen, jolloin toimiston tehtäviin kuuluivat lähinnä työn ohjelmointi, koordinointi, informaatiotehtävät sekä työn valvonta.

Edelleen toimisto esitteli tammikuussa ns. IES-työn loppuraportit kaupunkisuunnittelulautakunnalle ja metrotoimikunnalle. Em. työtä koskevat näyttelyt järjestettiin helmikuun aikana Puotinharjun yhteiskoulussa ja Hiihtäjätien kansakoulussa Itä-Helsingissä. Ko. näyttelymateriaali yhdistettiin ja esiteltiin rakennusviraston näyttelyhuoneistossa maaliskuun aikana. IES-työn loppuraportit, työn johdosta annetut lausunnot sekä lausunnoista asiaryhmittäin laadittu yhteen-veto esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle elokuussa.

Lisäksi toimistolle kuuluivat myös seuraavat tehtävät:

Martinlaakson radan ja Haaga-Vantaa -alueen asemien esisuunnittelu,

osallistuminen Espoon kauppalan ja Helsingin kaupunginhallituksen asettaman Iso-Huopalahden maankäytön suunnittelua valvovan yhteistyöryhmän työskentelyyn,

osallistuminen useihin asemakaavaosaston töihin, kuten Maununnevan ja Hakuninmaan kaavoitustyön ohjelmointiin sekä Oulunkylän asemanseudun asemakaavan muutos-työhön,

itäisen aluekeskusvaihtoehdo K:n laadinta sekä osallistuminen ko. aluekeskuksen kaavarunkotyön ohjelmointiin,

yleiskaavaehdotuksesta 1970 annettujen lausuntojen sekä viraston eri osastoilta saatujen esitysten pohjalta ehdotuksen tarkistaminen perusteluineen.

Kantakaupunkitoimisto. Toimiston päätehtävänä oli Kantakaupungin osayleiskaavatyö, johon käytettäviä resursseja lisättiin huomattavasti 1.3. alkaen. Samalla osayleiskaavatyö järjestettiin virasto-

päällikön alaiseksi projektiksi sekä työn tavoitteita ja aikataulua tarkistettiin. Lisäksi perustettiin kantakaupunkitoimikunta osayleiskaavatyön koordinoimiseksi hallintokuntien ja muiden suunnitteluelimien toimintaan. Kertomusvuoden aikana selvitettiin Kanta-kaupungin maankäytön kehittämistä, mihin erityisesti juuri valmistunut kuntasuunnittelurekisteri antoi uusia mahdollisuuksia. Kertomusvuoden aikana valmistuivat maankäytön ja liikenneverkon suunnitelmavaihtoehdot v:lle 1985.

Kertomusvuonna julkaistiin seuraavat Kantakaupungin osayleiskaavatyötä koskevat väliraportit:

Informaatio ja yhdyskuntasuunnittelu,

Vuoden 1970 yleiskaavaehdotuksen ja nykytilanteen analyysi,

Sektoreittainen ongelma-analyysi,

Sitovat lähtökohdat B- ja C-jaksosa varten,

Maankäyttö- ja liikennevaihtoehdot,

Vertailumenetelmä.

Lisäksi kantakaupunkitoimisto osallistui mm. saneeraustutkimukseen, pysäköintitutkimukseen ja muihin Kantakaupunkia koskeviin liikenneselvityksiin.

Tutkimustoimiston työllistivät kertomusvuonna seuraavat tehtävät:

Yleiskaavaehdotuksen 1970 jatkotyö. Kertomusvuoden alussa tutkimustoimisto saattoi loppuun yleiskaavaehdotuksen ajoituksen yhdessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston, kiinteistöviraston sekä ulkopuolisen suunnittelijan kanssa. Työtä varten laadittiin pääasiallisesti tutkimustoimistossa neljä asuntoalueiden sekä neljä keskustojen rakentamisen ajoitusvaihtoehtoa, kolme palvelutasovaihtoehtoa sekä kolme laajojen viheralueiden kehittämismvaihtoehtoa. Vaihtoehtoja verrattiin toisiinsa selvittämällä niiden kunnallistaloudellisia vaikutuksia.

Lautakuntakäsittelyä varten osallistuttiin tutkimustoimistossa yleiskaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen vastineiden ja yleiskaavan tiedotustoimintaa käsittelevän

raportin laatimiseen sekä tehtiin yhteenvedo-
raportti koko yleiskaava-aineistosta.

Yleiskaava 1972. Tutkimustoimiston kaikkien jaoksien päätyönä oli kevätkautena yleiskaavan 1972 esiselvitysten suorittaminen. Työ sisälsi mm. eri toimintojen nykytilanteen kartoittamista ja tavoitteiden määrittelyä. Lautakunnan toivomuksesta tehtiin lisäksi eräitä lisäselvityksiä.

Keväällä käynnistettiin tutkimustoimistossa yleiskaavan 1972 kuvailu- ja vertailujärjestelmän kehittäminen. Työn tuloksena valmistui raportti »Vaikutustekijäkartoitus». Edelleen avustettiin yleiskaavaprojektia palvelevien tietopakettien suunnittelussa. Hallintokunnille laadittiin yleiskaavatyöhön liittyviä selvityspyynnöjä. Yleiskaavatyöhön 1972 liittyvien selvitysten osalta tutkimustoimisto osallistui tutkimuksen »Talotyyppi- ja tehokkuusjakamatarkastelu» sekä toimeksiantotutkimusten »Valinnanvapaus ja asuminen» sekä »Saneerauksen sosiaaliset seuraukset» suorittamiseen.

Yleiskaavatasoa tarkempi kaavoitustyö. Toimisto osallistui useihin meneillään oleviin kaavarunko- ja asemakaavatöihin. Tehtäviin kuuluivat mm. lähtötietojen antaminen, avustaminen asukkaiden haastattelututkimuksissa, kaupallisten ja julkisten palvelujen mitoittaminen sekä mm. keskusta-, työpaikka- ja virkistysalueiden suunnitteluun osallistuminen.

Loppuvuodesta valmistuivat suunnitteluohjeet helpottamaan asuntoalueiden palvelutilojen suunnittelua tarkemmanasteisessa kaavoituksessa. Alkukesästä käynnistettyä keskuspuiston osayleiskaavatyötä jatkettiin vuoden loppuun saakka.

Toiminnalliset selvitykset. Kertomusvuonna valmistuivat tutkimustoimistossa seuraavat selvitykset ja tutkimukset:

»Lähivuosien kaavoitus- ja rakennusohjelmien sopeutumisesta yhdyskuntien kehittämisedellytyksiin» -nimiseen työhön liittyvä laaja palvelutasoselvitys,

Haaga-Vantaan jatkosuunnitteluun liittyvä väestörakennetutkimus,

raportti laadituista työpaikkaennusteista ja ennusteiden laadintaperusteista,

tutkimus asumisesta Kantakaupungissa yhteistyönä Liiketaloustieteellisen tutkimuslaitoksen kanssa,

teollisuus- ja varastotonttien kaavoitus Helsingin esikaupunkien ja Vallilan teollisuusalueilla,

selvitys Helsinkiin suuntautuvasta tavara-liikenteestä ja sen käyttämistä tavara-asemista.

Kertomusvuoden aikana jatkettiin lisäksi Helsingin virkistysalueita koskevan biologisen selvityksen tekemistä sekä urheilu- ja ulkoilupaikkojen vaikutusalue tutkimusta.

Toimeksiantotutkimuksina valmistuivat seuraavat työt: biologinen tutkimus pohjoisista ja läntisistä kaupunginosista, selvitys Helsingin ravitsemusliikkeistä ja niiden kehityksestä, tutkimus yrityksen sijaintipaikan muuttumisen vaikutuksesta työntekijöiden työssäpysymiseen, työmatkan kulkemiseen ja asumiseen, selvitys asumisen suunnitteluorganisaatioista sekä rakennuksen purkamisikä ja siihen vaikuttavat tekijät Helsingin pientaloalueilla.

Muut työt. Edellisten lisäksi tutkimustoi-
misto osallistui saneerausprojektin suunnittelu- ja tutkimustyöhön, PTS-työn väestö- ja väestörakenne-ennusteiden sekä osastojen antamien erilaisten lausuntojen laatimiseen.

Liikennesuunnitteluosasto

Henkilökunta. Kaupunginhallitus valitsi lokakuun 16. päivästä 1969 lähtien täyttämättä olleeseen liikennesuunnittelupäällikön virkaan 28.6.1971 dipl.ins. Heikki Salmivaa-
ran, joka ryhtyi hoitamaan virkaansa 23.8. Tätä ennen virkaa hoiti viransijaisena apulaisosastopäällikkö, jonka sijaisena toimi kululaitostoimiston päällikkö oman toimensa ohella. Kertomusvuoden lopussa osaston 16 virasta oli täyttämättä kaksi liikenneinsinööriä virkaa sekä sähköinsinööriä ja 26 pl:n insinööriä virka.

Vuoden 1971 lopussa oli osaston palveluksessa yhteensä 63 henkilöä, joista 16 diplomi-insinööriä, 11 insinööriä, 3 liikennetutkijaa, osastosihteeri, 4 rakennusmestaria, 5 liikenneteknikkoa, liikennevaloteknikko, 2 sähköasentajaa, 9 piirtäjää, 2 tilastoapulaista, toimistonhoitaja, 5 toimistoapulaista ja toimistoharjoittelija sekä 2 opiskelijaa. Kertomusvuotta lyhyempiä jaksoja on osaston palveluksessa ollut ulkomainen harjoittelija sekä opiskelijoita mm. tutkimus- ja tilastotehtävissä sekä liikennelaskennoissa.

Huoneisto. Osasto toimi kertomusvuoden

kaupungin omistamissa taloissa Aleksanterinkatu 16-18 sekä Kasarmikatu 25.

Toiminta. Liikennesuunnitteluosasto valmisti sille kuuluvina tehtävinä kaupunkisuunnittelulautakunnan ja -viraston käsittelemiä liikenneasioita, suoritti liikenteen yleis- ja yksityiskohtaista suunnittelua ja seurasi liikenneolojen ja -suunnittelun sekä alansa yleistä kehitystä sekä teki liikenneolojen selvittelyä varten tarpeellisia tutkimuksia ja tilastotöitä. Kertomusvuonna esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle 492 asiaa, joista 126 oli osaston omia aloitteita. Liikennejaostolle esiteltyjä asioita oli kertomusvuonna 35 ja näistä osaston omia aloitteita 25. Kirjeitä osasto lähetti 419 kpl. Liikennesuunnitteluosaston julkaisusarjassa ilmestyi kertomusvuonna yhteensä 5 numeroitua raporttia. Näiden lisäksi ilmestyi runsaasti muita julkaisuja, jotka käsitelivät laadittuja tutkimuksia, selvityksiä ja laskentoja.

Tutkimustoimistossa vuonna 1970 aloitettu taksitutkimus valmistui kertomusvuoden alussa ja sen seurauksena tehtiin esitys jatkotoimenpiteisiin ryhtymisestä.

Samoin v. 1970 käynnistetty moottoriajoneuvojen nopeustutkimus Helsingin esikaupunkialueen asuntoalueilla esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle kertomusvuonna. Tammikuun 8. päivänä päättynyttä Aleksanterinkadun kävelykatukokeilua selvittelyä raportti valmistui keväällä. Kertomusvuoden ajan oli käynnissä teollisuusalue tutkimus.

Säännöllisesti toistuvien liikennelaskentojen tuloksista laadittiin yhteenvetoraportteja.

Poliisin ja vakuutusyhtiöiden tietoon tulleen liikenneonnettomuustapausten jatkuvalta kartoittamisella selvitettiin liikenneturvallisuustilannetta ja onnettomuusalttiita kohteita liikenneverkossa. Kertomusvuonna valmistui yhtenäinen onnettomuus selvitys vuosilta 1968–1970.

Kesällä valmistui Helsingin kantakaupungin jalankulikutkimus. Satamien ja tukkukaupan tavarankuljetuksia selvittelyä tutkimuksen ohjelma laadittiin kertomusvuonna ja tutkimus käynnistyi syksyllä.

Melukysymyksiä käsittelevät selvitykset mittauksineen ja analysointineen käynnistyivät kertomusvuoden aikana.

Kulklaitostoinmistossa valmistui kertomusvuonna yleiskaavan 1970 laatimisen yhteydessä ajoitettu kulkulaitossuunnitelma vuosille 1972–1981, joka käsitti joukkoliikenne-, tie- ja katu- sekä jalankulku- ja polkupyörätieverkon vuosittain ajoitetut ohjelmat.

Kulkulaitosjärjestelmän osalta laadittiin keskipitkän tähtäyksen rakentamishjelma vuosille 1972–1976, johon sisältyivät myös em. liikenneverkot.

Helsingin kantakaupungin julkisen pintaliikenteen kiireelliseen parantamiseen tähtäävä yleissuunnitelma ns. H E L P I S - t y ö valmistui ja sen pohjalta laaditaan yksityiskohtaiset parannussuunnitelmat kantakaupunkiprojektin toimesta.

Keväällä käynnistyi Helsingin niemen pysäköintitutkimus, johon liittyviä kenttätutkimuksia käsittelevä raportti valmistui alku-

kesästä sekä selvitys pysäköintipoliittisista vaihtoehtoista joulukuussa. Kulkulaitostoinmiston tärkeimpiin tehtäviin kuului kertomusvuonna yleiskaavatyön 1972 kulkulaitosjärjestelmän suunnittelu sekä osallistuminen Kantakaupungin osayleiskaavatyöhön liittyvään liikennesuunnitteluun, joka on osa erillisen kantakaupunkiprojektin työstä.

Kantakaupunkiprojekti on keväällä 1971 virastossa perustettu erillinen projektiryhmä, jonka toimialaan kuuluu mm. Kantakaupungin kulkulaitossuunnittelu. Sille kuuluvia tehtäviä olivat osayleiskaava- ja kaavarunkotoihin liittyvä liikennesuunnittelu sekä muut suurehko liikennejärjestelyasiat Kantakaupungin alueella. Näitä olivat mm. Kallion ja Töölön liikenneselvitykset, julkisen pintaliikenteen parantamiseen tähtäävän yleissuunnitelman mukainen yksityiskohtainen suunnittelu, metroasemien suunnitteluun liittyvät liikennejärjestelyt jne.

Suunnittelutoimiston toimialaan kuului liikennejärjestelysuunnitelmien laatiminen kaupungin alueella, kuitenkin siten, että kevästä 1971 lähtien kantakaupunkiprojekti huolehti Kantakaupungin alueen suurehkoista ja yleinen toimisto kaikista pienehköistä liikennejärjestelysuunnitelmista.

Suunnittelutoimiston toimesta laadittiin kertomusvuoden aikana mm. ehdotukset raitiovaunuliikenteen parantamisesta Tukholman kadulla, Kulosaaren sillan länsipään liikennejärjestelyistä, Mannerheimintien ja Nordenskiöldinkadun liittymän uudelleenjärjestelyistä, Hanasaaren, Etelärannan, Finlandia-talon ja Töölön tavara-aseman liikennejärjestelyistä sekä Pasilankadun ja Suokadun liikenteen uudelleen järjestelyistä. Esillä olivat myös välikehätien ja kehätien linjaukseen ja liittymäjärjestelyihin liittyvät kysymykset, Paciuksen kadun jatkeen järjestelyt, valtatie n:o 3:n parantamissuunnitelma liittymäjärjestelyineen sekä Mannerheimintien ja Lapinmäentien liittymän järjestelyt. Lisäksi kaavoitukseen ja

metron suunnitteluun liittyvä yhteistyö sekä erilaisten lausuntojen antaminen työllistivät tuntuvasti toimistoa.

Yleinen toimisto. Toimiston yleinen jaos valmisti kertomusvuoden aikana lukuisia liikennemerkein, ajoratamaalauksin jne. suoritettavia liikennejärjestelyjä koskevia asioita ja linjaliikenteeseen liittyviä lausuntoja. Jaoksen tehtäväpiiri laajeni keväästä lähtien. Käsiteltävinä olivat mm. suojateiden merkitsemisen tarkistaminen, opastuksen ja viitoituksen tehostaminen, linja-autoaseman läpiajokieltoa koskeva kokeilu jne.

Pysäköintimittareita oli vuoden lopussa käytössä yhteensä 2 280, joista 4 tunnin

mittareita oli 342, 2 tunnin 1 339, 1 tunnin 452 sekä puolen tunnin 147. Hankinta-, asennus-, huolto- ym. kustannukset mittareista olivat kertomusvuonna n. 724 939 mk ja mittaritulot vastaavana aikana n. 1 928 152 mk.

Liikennevalojaoksen tehtäviin kuuluivat liikennevalosuunnitelmien laadinta, asennusten valvonta, laitteiden huolto ja liikennevalojärjestelmän kehittäminen. Kertomusvuoden aikana asennettiin liikennevalot 13 risteykseen sekä uusittiin ja tarkistettiin joidenkin vanhojen risteysten liikennevaloja lisäämällä mm. uusien suojateiden yli opastavia valoja.